דברי אמת — חקת

פסיקתא הובא בילקוט הראובני למה נאמר פרש' פרה אדומה אחר פ' מחלוקת קרח כו' והוא לא ידע חוק פרה אדומה שהוא כפרה גדולה לישראל וכולו מוקשה מה שאמר נטהרו לשאת בכתף כו' ומה תשובה היא מפרה אדומה. דהנה הטעם שקרח הי' עשיר כ"כ דידוע בזוהר שקרח הי' שורש ועיקר של כל הלוים. והנה ידוע שולחן בצפון מצפון זהב יאתה ע"כ הי' הוא הכולל כל הגבורות עשיר גדול ובשביל שלא יהי' מותרות גבורות שקשה מאד ע"כ הוגלחו משער שהוא מותרות. וע"כ הוצרכו לשאת בכתף ענין הצריך כח וגבורה. והנה קרח לא חפץ בגבורה כיון שכ"כ קשה שצריך להתגלח ממותר וגם לשאת בכתף להחליש גבורתם מעט ע"כ אמר הוא לא ידע שפרה אדומ' ששורשה גבורות קדושים והשריפה הי' להדק אותם שלא תהי' בהם שום חומריות ועביות שלא תהיה אחיזה לשום חיצון והיא היתה כפרה גדולה לישראל נמצא גם בזה נתפעל הרבה רצונו יתברך:

זאת חקת התורה בקיצור גדול דכתיב וזרקתי עליכם מים טהורים כו' ומכל גילוליכם אטהר אתכם. צריך ביאור י"ל דהנה הצמצום ית' שורש כל הגבורות והכוונה לצורך חסד להיות יכולים לקבל חסדו הגדול וגם שתהי' בחירה ע"כ לטהר מכל טומאה צריך לעורר מקור הגבורות שהוא להטיב במים חיים ע"י הזאה בורחים התפשטות שמשם בא הטומאה. וכן פרה כי פני שור מהשמאל. וכן פרה ע"י שריפה ואפרה ומים חיים מעורר המקור ונופל פחד על הסט"א ונטהר אדם ומהמקור הזה נטהר ג"כ האדם מכל חטא וסט"א בשורש מצוה זו. ע"כ בכל זמן קודם פסח קורים זה כי מתנוצץ אור יציאת מצרים תמיד לכל א' לפי מדרגתו לצאת מטומאה לטהרה ומי שהוא טהור (עולה) לעולם עליון יותר. ע"כ צריך קודם ברוחניות טהרת פרה בקריאת פ' פרה וכן בפ' חודש קרבן פסח. וזרקתי עליכם כו' כי מים טהורים הוא מקור התשובה ומחילת העוונות שהוא מהמקור הנ"ל של הבחירה הוא הצמצום כדי להטיב וזה וטהרתם כו' ומכל גילוליכם כו' כי כתיב עיניו לא נשא אל גלולי בית ישראל כי [יש] קצת עבירות שמרגלים בהם ואין ניכר שהוא עבירה כי עבר ושנה נעשה לו כהיתר וכשבא מקור הטהרה משיגים גם זה שהוא עבירה דהיינו הסתכלות בנשים הוא עון פלילה וצדיק גדול החרים התלמוד וקרא אותו רשע על זה. וזה ומכל גלוליכם אטהר שלא לישא עיניו אל גלולי בית ישראל. וזה חקת התורה חוקה חקקתי הוא הצמצום ע"י זה גזירה גזרתי על שונאי ישראל וכן על הסט"א לבער כי הי' רק לצורך החסד והטבה להעיקר הוא אנחנו עמו אין לך רשות להרהר אחרי' פי' כי אין אדם ניצול מזה כ"א הגדולים כמו יחזקאל וכשבא המים טהורים ממנו ית' פסקה טומאה גם מה שנעשה כהיתר כבר שעבר ושנה כמו הרהור עבירה משיג ע"י זה שהוא אסור וזה אין לך רשות להרהר אחרי' פי' אחר מעשה פרה אתה יודע שאסור להרהר גם שמקודם הי' אצלך היתר וצריך להבין דברים אלו מאוד כי קצרתי מאוד והם עמוקים מאוד מאוד:

עוד שם ומשם בארה דהנה פרשנו במקום גילה שם תהא רעדה כשישראל שמחים עם הבורא ב"ה נופל פחד על שונאי ישראל וזה במקום ב"ה גילה שם היא הסט"א רעדה כי כשזה קם כו'. והנה גדולה תשובה וסימן תשובה הגונה שבא לאדם הכנעה על ידה כי הכנעה וענוה בא משורש תשובה כידוע קשר של תפילין משא"כ המתעני' ובא להם עי"ז גאוה אפי' אם לא בא ענוה והכנע' האיך הוא תשובה גמורה. וכשבא הכנעה יכול להשיג בתורה כי חכמה מאין תמצא. וזה ומשם הוא סט"א שהי' בו עד הנה כנ"ל לשון שממה ופשוט שמזכיר דרך נסתר. וגם תשובה נקרא כן כי הוא נסתר שקדמה לעולם כמה [שאיתא] בזוהר ועבד הלוי הוא פי' תשובה בארה לשון ביאור באר התורה לפרש התורה כראוי. היא הבאר כו'. אשר אמר כו' אסוף את העם ואתנה כו' פ ' שמשיג השגה אמיתית שהוא בשורש קבלת התור' כולא שכתיב ויחן שם ישראל בלב א' כו' וזה אסוף את העם כו' כי מים פי' תורה. אז כי אל"ף הוא חכמה כמו ואאלפך חכמה וכן אל"ף [הוא] בינה וכן דעת כי א צורתו שני יודין וויו א' גי' כ"ו כמנין שם הוי' ב"ה הוא דעת הוא שם הוי' ב"ה ודעת לשון התחברות חו"ג כי שם הוי' ב"ה מדת רחמים ר"ח גי' יצחק מי"ם חסד לאברהם. וזה אז להמשיך השגה מחכמה בינה ודעת לז' [ספרי] התורה כי ז' ספרים יש כי ויהי בנסוע ספר בפ"ע וכן תורה שבע"פ ששה סדרים והגמרא הוה ז' וזה א"ז צריך להיות לפרש בענין שמשמע מליצה לטובת ישראל. (כמו לא ניחא למרייהו למימר הכי הגם שהיה דורש) ולא כמו הגרועים בשביל גאות והתפארות שלהם מפרשים ודורשים ללמד חוב ח"ו. וזה ותורת חסד על לשונה. וזה אז יהיה ישיר ישראל לעורר רחמים וטובת ישראל בזה כמו דרך המדרש ודרך החסידים האוהבים את הבורא ב"ה ואת בניו. וזה ישיר ישראל להיות ע"י זה על מה לשיר להמשיך טובות ונסים. את השירה הזאת פי' לא ישראל לבד ישירו גם עולמות עליונים שמחים בטובות ישראל וזה הזאת הוא שורש ישראל כנסת ישראל הוא כסא הכבוד שנשמת ישראל תחת כסא הכבוד עלי באר ענו לה פי' אם תרצו לפרש בטוב ומן המובחר לשון עלי' כמו מעלי' הוא שמעתתא ענו לה לשון הכנעה כמו לענות מפני כי חכמה מאין תמצא:

באר חפרוה שרים פרשנו וי"ל באר על התורה שבע"פ חפרוה שרים פי' מושלים כנזכר לקמן משיגים להעמיק ולהבין דבר מתוך דבר כרוה י"ל לשון סעודה כמו ויכרה להם כירה גדולה נדיבי העם פי' צריכים להחזיק אותם ולהאכילם וכל צרכם כי הכל מרומז בזה וכמו שצריך להכין על שבת קודש כדאיתא בזוהר:

וממתנה נחליאל כו' דהנה יש בני אדם דיודעים חסרונם ומשיגים מעט מרוממותו ית' שאינו חייב לשום נברא וכל מה ש ש לנו ממנו איזה טובה הוא ודאי לא מפני שראוי לזה כי מי הקדימני כו' וכיוצא ומכ"ש מי שמשיג שחטא. והנה כל מה שמגיע לנו טובות מהבורא ב"ה הוא רק שנותן לנו מתנה וזה הולך בדרך אמת ע"י זה נחלי אל פי' יכול להמשיך השפעות מאל ב"ה ומנחליאל במות פי' למי שממשיכין השפעות נתרומם כי בהשפעה יש בה קדושה להטיב את האדם:

על כן יאמרו המושלים כו' לשון ע"כ אינו מובן על הדרש שדרשו רז"ל הגם שבדרך רמז אין מדקדקין כ"כ אעפ"כ אם אפשר לפרש יותר טוב. וי"ל דהנה יש צדיק שיודע שהוא צדיק ומתגאה לפניו ית' כמו איוב שבאמת הי' איש תם וישר כו' אך גדלות היה לו. וכל מה שהוכיחו אותו חביריו לא הועילו שבאמת לא היה בו נפתל כ"א שהי' צדיק גם בעיניו. עד שאמר לו אליהו שור שחקים גבהו ממך כי כשרואה האדם הרקיע נעשה קטן בעיניו וכמו שכתיב כי אראה שמיך כו' מה אנוש כו' וה' ית' ענהו מן הסערה ג"כ מעין זה עד שנעשה קטן בעיניו. והנה צדיקים גמורים נקראי' מושלים סתם על שמושלי' ביצרם כי על שמושלים ביצרם שהוא משורש הגבורה כי למשל הימין הוא עיקר באדם והשמאול הוא כמו טפל להיות סיוע לימין כן היה העיקר החסד כי ברא ית' הכל כדי להיטיב לברואיו והצמצום היה לקבל החסד וזה הוא שורש כל הדינין נמצא הצמצום הוא טפל להחסד כי בלעדו לא הי' אפשר לקבל רוב חסדו וזה שורש האבות החסד להיטיב מרומז באברהם והצמצום ביצחק ומה שבא מזה להשפיע בדרך שאפשר לקבל מרומז ביעקב. והנה היצ"ט הוא העיקר והיצה"ר הוא רק טפל שלא לשמוע אליו ואם מתגב' על יצרו גם גורם שיוכנע הדין תחת החסד למעלה ע"כ מושלים על הכל גם לבטל גזירות רעות. וזה על כן לשון כן בנות צלפחד דוברות. ועברתו לא כן פי' שהוא צדיק בעיניו יאמרו המושלים פי' ההולכים באמת בואו חשבון הטובות שעשה ית' עמנו וגם נגד כל מעשה ה' שהכל לכבודו ובהכל [כתיב] וירא כי טוב. כל אשר עשה והנה טוב מאד. כי אין המקרא יוצא מידי פשוטו. נמצא שהצדיק גדול כמו שאפשר. הוא בשוה עם שום מין דצח"מ שמזה יש להבורא נחת רוח ומזה נחת רוח וזה היה אם אדם לא חטא כלל בשום פעם ומכ"ש שחטא ומכ"ש שהלא אינו כ"כ כמו שראוי ואם ע"י זה האדם נעשה שפל בעיניו אל יתייאש בדעתו כי ע"י הכנעתו וידיעתו האמת נעשה גדול כי ה' אותו וזה תבנה ותכונן עיר היא הקדושה לשון התעוררת כן ראיתי בשם הרב המגיד מראוונא ז"ל סיחון פי' המסיח דעתו שנראה שכמעט א"א לו להיות כראוי כי אש יצאה מחשבון כנ"ל. ומקרות סיחון להבה הוא יותר מאש מקרית סיחון אכלה השונא הוא ער מואב פי' מאב בא זה וגם את בעלי במות הגאים ע"י זה ארנון יהיה מה לרנן כי באבוד רשעים רינה:

במדרש אמרו חכמים קשים היה סיחון ועוג יותר מפרעה וכשם שאמרו ישראל שירה על מפלתו של פרעה כך היה ראוי לומר על מפלתם של סיחון ועוג אלא שאמר דוד למכה מצרים בבכוריהם כי לעולם חסדו למכה מלכים גדולי' כי לעולם חסדו. והוא תמוה הנה כבר פרשנו על פסוק על כן יאמר בס' מלחמות ה' כו' כ"ש בספר שני זכרון זאת עד אז ישיר ישראל ומה לשון ישיר להבא. דהנה איתא בהרמב"ן ז"ל על קושית האבן עזרא הלא יוכבד היתה בת ק"ל שנה ולמה לא נזכר נס זה יותר בתורה מנס של שרה ותירץ הרמב"ן דעיקר גודל הנס של שרה אמנו הית' [כ"א מה] שלא ילדה כלל עד שהיתה בת תשעים משא"כ יוכבד שילדה קוד' אין הנס כ"כ גדול שילד' גם בעת זקנתה ואפשר לומ' עוד דידוע דאמת יש לו רגלי' ושקר אין לו רגלים והנה רצונו ית' להיטיב וזה עיקר הבריאה וקיום העולמות והרעה הוא מהקליפו' וכשנשתברה הקליפה דהיינו כשנושעים משום צרה אז לא תקום פעמי' צרה כי אין לו רגלים ואינם עושים פירות כידוע: כי אז נתבטל הרע משא"כ דבר קדושה וטובה הוא מאין סוף ב"ה וכשנעשה נס אז כבר נפתח השער ההוא ואז נקל לפעול נס כזה וכמו שאיתא ביציאת מצרי' כי ע"י סיפירינו מעוררים לפעול עוד נסים וכמו שיפרשנו על ולמען תספר באזני בנך כו' וידעתם כי אני ה' ולא כתיב וידעו פי' בנך ובן בנך אלא פרושו ע"י זה תפעול עוד נסים ונפלאות וידעתם אתם מחדש כי אני ה'. וזה פי' הפסוק ישיר ישראל לשון להבא ע"י זה שנפתח שער אותו נס. ובזה נכון הפי' הפסוק למכה מצרים כו' וכן לעולם חסדו. ולכאורה היה לו לומר להכה מצרים אך הפי' תמיד מכה מצרים פי' המצירים לישראל בבכוריהם פי' בשריהם כמו אף אני בכורי אתנהו וכמו באבימלך ויבא אלקים אל [אבימלך] פרושו על שר שלו ע"כ אמר ואחשוך גם אנכי אותך מחטא לי פרושו לשון מחט כי הי' קשה לו כמחט בבשר החי החטא שלו כי היו מענישים אותו בשביל אומה שלו וכן במצרים פי' כן שר של מצרים מת. וזה למכה מצרים תמיד בבכוריהם כי לעולם חסדו החסדו הוא לעולם מה שפעל פעם אחד משא"כ הדין לא תקום פעמים צרה וזה למכה מלכים גדולים כו' ובזה הכל נכון ודוק: